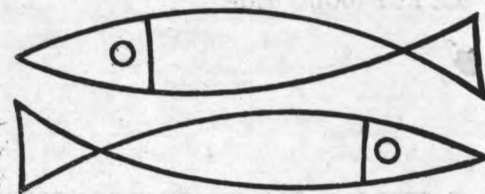

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

redactie: dovenetel 45 - Heerenveen

adm. kon. wilhelminalaan 38, leersum

E. R. Postma / Eindhoven

Simson, Gods knecht

(Richt. 13-16)

Naamgeving

Israël mag Simson tot „de profeten“ rekenen, wij zouden hem met zijn chronique scandaleuse bij de apocriefen hebben bijgezet — ware het niet dat de Hebreeënbrief hem een plaatsje inruimt onder de toonbeelden van geloof... Wij kennen zijn geschiedenis van (vóór) de wieg tot het graf, van zijn geboorte tot zijn dood inclusief heel wat van zijn (vreemde) leven. Want vreemd ging hij, op meerdere manieren.

Simson heet hij. Wat betekent zijn naam? De sterke? Of, gedachtig aan de reclame voor een bepaald soort shag, de leeuw? Geen sprake van: „zonnetje“ is zijn naam. Waren zijn vader en moeder zo blij dat ze eindelijk een kind hadden gekregen, een zoon nog wel, dat ze hem als het zonnetje in huis zagen? Of dachten ze aan het woord van de engel: „...hij zal een begin maken met de verlossing van Israël uit de macht der Filistijnen“? (Richt. 13 : 5). Simson zou een „nazireeër Gods“ zijn, een aan God toegewijde. Reden waarom zijn moeder zich tijdens de zwangerschap diende te onthouden van wijn of bedwelmende drank en van alles dat onrein was (13 : 4).

Eigen naam

Simson — een heel bijzondere knecht van God. Bestemd tot een heel bijzondere taak. Iedereen moest dat kunnen zien en merken: daarom mochten zijn haren nooit geknipt worden. Simson werd geboren, groeide op: een heel gewoon jongetje al zou hij een heel bijzondere knecht van God zijn. Soms vraag ik me af: zou hij het leuk gevonden hebben een „aan God gewijde“ te zijn? Of zouden zijn vriendjes op straat hem hebben uitgelachen en uitgescholden? Zo van: kijk hem eens met zijn gekke lange haren — zijn moeder kan de kapper zeker niet betalen...

Wie anders is dan de ander valt op. Soms denk ik dat Simson als jongen al wel eens een gloeiende hekel eraan heeft gehad. Hij deed tenminste later heel vreemde dingen. Alsof hij met zijn uitdagende krachtpatserij zich wilde wreken op zijn anders-zijn. Welke Israëliet had in die tijd het lef een- en andermaal een vrouw bij de Filistijnen te zoeken? Wat weten wij van Simson? Wat voor beeld hebben we van hem?

Naam gemaakt?

Jaren geleden werden, naar ik meen in Italië,

opnamen gemaakt voor de film „Samson en Delila“. Steevast pleeg ik catechisanten te vragen of ze mij acceptabel geacht zouden hebben voor de hoofdrol.

Nu moet u weten, dat ik bepaald niet zwaar-gebouwd ben.

Gedempt hoongelach is derhalve stelselmatig mijn deel.

Informeer ik naar de reden, dan wordt mij na enig aandringen in bedekte bewoordingen te verstaan gegeven, dat ik vanwege mijn postuur wel zo ongeveer de laatst aangewezen zou zijn voor deze glansrol.

De filmmaatschappij dacht er blijkbaar net eender over. Zij contracteerde de toenmalige wereldkampioen judo: Anton Geesink als de ideale Simson-figuur. Weliswaar had de brave borst even weinig talent als ervaring in het spelen van een filmrol, maar zijn fysieke verschijning werd doorslaggevend geacht om van de film een kassa-succes te maken. Vraag: deed die filmmaatschappij het zoveel slechter op dit punt dan bijvoorbeeld de doorsnee-kinderbijbel? Niemand verwacht toch dat een klein min mannetje met de stadspoort van Gaza op sjouw gaat?

Toch wordt op deze manier het bijbelgegeven radicaal krachteloos gemaakt en vervalst — des te spijtiger omdat een groot aantal bezoekers via deze film misschien voor het eerst kennis maakte met het evangelie. Nu weten ze nog steeds niet beter of Simson was een geweldenaar, een krachtpatser.

Naam verloren

Maar wie de bijbel onbevangen leest, weet beter: alleen wanneer Simson de nazireeërgeloften nakomt, overtreft hij ieder in kracht. Vallen zijn lokken onder het scheermes van de Filistijnen Delila in de schoot, dan blijkt hij een gewoon mannetje als ieder ander. Zelfs een vrouw kan hem dan aan: „zij begon hem in bedwang te krijgen, want zijn kracht week van hem“ (16 : 19).

Simson wist het zelf: „indien ik geschoren werd, zou mijn kracht van mij wijken en ik zou *machteeloos* wezen en *gelijk aan ieder ander mens*“ (16 : 17).

Hij verloor zijn hart en zijn haren aan een Filistijnse vrouw en hij was machteeloos als ieder ander. De Filistijnen konden hem grijpen — „zij staken hem de ogen uit, voerden hem naar Gaza en boeiden hem met twee koperen ketenen. En hij moest in de gevangenis de molen draaien“ (16 : 21 v.), anders het werk van een afgeleefde ezel...

Vergeten naam

Ja ja, Simson was sterk. Dat had hij ontdekt. En 't moet best aardig zijn om zo sterk te wezen: niemand kon tegen hem op. Soms maakte hij er een spelletje van, zoals bij Delila eerst.

Maar waarvóór had hij die kracht gekregen? En waaróm mocht hij dus zijn hoofdhaar niet

knippen? Dat was hem vast wel door zijn moeder verteld: om een begin te maken met Israëls verlossing uit de macht der Filistijnen (13 : 5).

Of hij dat wel ooit goed bedacht had? Ik weet het niet — hij deed maar vreemde dingen. Maar in de gevangenis, in de tredmolen van alle dag kreeg hij tijd genoeg om daar over na te denken. En toen de filistijnen hun overwinningfeest ter ere van hun god Dagon vierden, begon het Simson te dagen. Hij hoort ze van de daken roepen: „onze god gaf onze vijand in onze macht...“ (16 : 24), en dan beseft hij: het gaat om de eer van de God van Israël...

Daar staat hij in de tempel als schouwspel, publiek vermaak. Blind en hulpeloos — een jongetje moet hem bij de hand naar zijn plaats leiden. Maar als ze om hem lachen, dan moet dat gewroken worden, want dan lachen ze om en spotten met de kracht van Israëls God.

Nameloos sterk

Zijn haar groeit weer (16 : 22). Maar hij denkt niet: zal ik het nu nog eens eventjes proberen of ik weer sterk ben? Zijn kracht schuilt niet in zijn haren: de HERE was van hem geweken (16 : 20). Dus roept hij de HERE, de God van het verbond „terug“: „Here HERE, gedenk toch mijner en maak mij nog slechts ditmaal sterk...“ (16 : 28). Dat vraagt hij, wetend dat het ook hem zijn leven gaat kosten. Maar het gaat niet om hem. 't Gaat om God die Israël wil verlossen, die Israël wilde inprenten: Ik ben er. Zodat ze met eerbied weer zijn naam zouden uitspreken en geloven: Jahweh — Hij is er! Nu Jahweh was er. Nog eenmaal schonk Hij Simson kracht: „de doden die hij (Simson) in zijn sterven gedood heeft, waren talrijker dan die hij in zijn leven gedood had“ (16 : 30). In zijn leven: „hij nu had Israël *twintig jaar* gericht“ (16 : 31). Gods kracht komt in (mense-lijke) zwakheid aan het licht: toen Simson gevangen en blind en machteeloos als een kind was, toen hij uitgelachen en bespot werd, toen hij een *lijdende* knecht des HEREN was, toen pas werd Góds kracht ten volle openbaar. De zon schijnt weer over Israël!

IN DIT NUMMER

- 325 Ds E. R. Postma, Simson, Gods kracht
- 326 Ds C. P. Plooy, Leegloop van kerken (3)
- 327 Ds H. M. Mulder, Naar een eenheid waar je stil van wordt... (1)
- 328 D. W. L. Milo, Mijne moedertaal
- 329 Prof. dr H. J. Jager, Een abc van het N.T.
- 330 Boekbespreking
- 331 Bede bij de wet (gedicht)

C. P. Plooy / Ede

LEEGLOOP VAN KERKEN (3)

De vorige week wees ik op feministen, die volgens eigen zeggen met de deurknop van de kerk in de hand stonden. Een paar maanden geleden gaf „Trouw” een verslag van een vrouwenbijeenkomst in „Kerk en Wereld” in Driebergen, onder de opvallende titel „Vrouwen staan op het kerkplein”. Vier dagen lang bespraken vrouwen daar haar kerkelijke frustraties. Ze hadden altijd het gevoel, dat ze wat Bijbel en kerk betreft „in het stuk niet voorkwamen”, omdat het in beiden zo manlijk-seksistisch toegaat. Maar daar in Driebergen bij elkaar „ervoeren ze een stukje God”. Er waren ook vrouwen bij, die de kerk de rug al hadden toegekeerd, maar nog wel „op het kerkplein stonden”. In de kerk voelen ze zich niet meer thuis, maar helemaal er vandaan lopen konden ze toch ook nog niet; hier in „Kerk en Wereld” bij elkaar voelden ze zich nog op het kerkplein.

Ik denk, dat het goed zou zijn, als in „Opbouw” hierover eens geschreven werd. Ds Van den Berg gaf er al een goede aanzet voor. Maar zou het niet goed zijn om een vrouw uit ons midden hierover te horen? Wordt het gevoelen, dat onder feministen naar voren komt, ook onder onze vrouwen herkend en gedeeld? Hoe lezen vrouwen de Bijbel? En hoe beleven ze de door „mannenbroeders” georganiseerde en geleide kerkdiensten? En kennen en onderkennen zij (wij) de gevaren van de feministische theologie? Staan ook bij ons vrouwen met de deurknop van de kerk in de hand, of zelfs al op het kerkplein?

—o—

Maar er is nóg een categorie kerkmensen, die tussen kerk en wereld dreigt zoek te raken, — en dat zijn onze homoseksuele broeders en zusters, jongens en meisjes, mannen en vrouwen.

In een hervormd weekblad werd onlangs wat sceptisch geschreven, dat synodes zich nu wel druk maken over homoseksuele kerkleden, maar dat intussen al velen van hen de kerk allang hebben verlaten, terwijl kerkelijke vergaderingen nog zitten te dubben over hun kerkelijke positie. M.a.w.: te laat. Het gros van de mensen, die men wil behouden voor de kerk, hebben het allang voor gezien gehouden.

Het valt moeilijk tegen te spreken, dat de kerk met haar aandacht voor deze categorie mensen in haar midden rijkelijk laat is. Maar dat het

te laat zou zijn is natuurlijk niet waar. Want zou van hen niet gelden, wat Jezus een keer over een andere katogorie kerkleden gezegd heeft: „Gij hebt hen altijd bij u...”? Elke nieuwe generatie zal immers homoseksuelen „bij zich hebben”.

We mogen ons gelukkig prijzen, dat sinds enige jaren ook binnen onze kerken aandacht aan deze zaak wordt gegeven, nadat andere kerken (o.a. ook de vrijgemaakte kerken) ons daarin al waren voorgegaan. Het voordeel daarvan is, dat we nogal wat „bakens in zee” vóór ons hebben!

Uiterts behoedzaam en zorgvuldig zullen we elkaar hier tegemoet moeten treden. Het zal niet gemakkelijk zijn het juiste begrip voor de vragen en noden van de ander op te brengen. Toe te juichen is het recente initiatief voor een bijeenkomst van ambtsdragers met homoseksuele kerkleden. Het heeft immers geen zin om langer verstoppertje te spelen met onontwijkbare problemen. We kunnen en mogen niet langer doen, alsof wij een kerk zouden zijn zonder homoseksuelen. Als we niet bij tijd de middelen aangrijpen en de wegen bewandelen om samen met onze homoseksuele broeders en zusters te zoeken naar „de vrede Gods, die alle verstand te boven gaat”, zullen velen van

hen, als God het niet verhoedt, de rug toekeren aan een kerk, die geen open oog en open oor en open hart blijkt te hebben voor hun noden en problemen.

Is de kerk nog „ons aller Moeder”, wanneer ze bepaalde kinderen, — toch ook haar kinderen, want Gods kinderen! — van zich vervreemdt?

—o—

Een heel andere oorzaak van de leegloop van kerken is gelegen in het toenemend verschijnsel van „huishgemeenten” en „basisgroepen”, die we overigens slechts in bepaald opzicht in één adem mogen noemen.

Enige jaren geleden heeft de bekende ds H. J. Hegger een krachtig pleidooi gehouden voor het nieuwtestamentisch recht van huishgemeenten. Kleine samenkomsten van gelovigen, zoals we ook tegenkomen in de apostolische tijd.

In dergelijke samenkomsten wordt Gods Woord verklaard en besproken, en wordt aan de Tafel des Heren Zijn dood herdacht. In zo’n kleine groep kent men elkaar en kan de gemeenschap der heiligen dan ook werkelijk geoefend en beleefd worden. In de grote stads- en dorpskerken is dat vrijwel onmogelijk geworden. Binnen zo’n grote kerk val je gauwer tussen wal en schip dan daar buiten, als je opgevangen wordt in een huishgemeente. De huishgemeente dient dus als remedie tegen de vervreemding en vereenzaming in de grote kerken.

Het is natuurlijk niet toevallig, dat de idee (ideaal) van de huishgemeente opkomt in een tijd, dat de „grote kerken” hoe langer hoe meer afwijken van de leer van de Heilige Schrift. Naar mate zij meer prijs geven van het gezag van de Bijbel, ver-

liezen zij zelf het vertrouwen bij vele verontruste gemeenteleden.

Huishgemeenten worden dan ook waarschijnlijk meer uit de nood, dan uit een bepaald bijbels principe geboren.

We kennen het verschijnsel van „konventikels” of „gezelschappen” in soortgelijke tijden van de kerkgeschiedenis als we nu beleven. In 1833 schreef Baron van Zuylen van Nijevelt, de geestelijke vader van De Cock, een brief aan de Koning over deze Konventikels. We lezen daar iets over de achtergrond van die gezelschappen, die ook nu de achtergrond is van vele huishgemeenten.

„De inwoners ten platte lande en niet minder in sommige steden van ons Rijk, leven op de meeste plaatsen in onmin en in kleine oorlog met hun leraars, naardien zij zich met de dwaalleer, die men hen opdringen wil, niet verenigen kunnen en blijven alzo veelal weg uit de openbare godsdienstoefeningen.

(Om hun godsdienstige behoeften toch te bevredigen) komen ze samen om zich in het ware geloof te versterken en in het Woord van God zich te stichten.

Naarmate de leraren nu stouter worden om valse leringen op de kansel te brengen, nemen deze bijeenkomsten natuurlijk in getale toe”.

Van de Afscheiding (1843) is de helft niet te begrijpen, als we niet verstaan, dat in haar het verzet, dat in de gezelschappen tegen de valse leer groeide, naar buiten is gebroken, — schrijft H. Algra in zijn „Het wonder van de 19e eeuw”, waaraan ik een en ander ontleen. We herkennen er veel van in de

pastorale notities

door
H. Amelink

Zending

Soms zijn er onverwacht heel troostrijke ervaringen. Op woensdag 27 oktober gingen we naar een zendingsavond in Neede, waar zou spreken ds A. H. Reitsma, zending van de kerk van Kampen in Zuid Afrika. Van te voren hadden mijn Vrouw en ik overlegd over de vraag of we zouden gaan. Er was die dag nogal wat gebeurd. Verdrietige zaken, die zo vermoeiend zijn. Een goede bekende was gestorven.

Maar we gingen en in die weg werden we zeer getroost. Ds Reitsma vertelde heel onbevange, heel boeiend en zeer indringend over de wijze waarop door de zendelingen daar gewerkt werd. Ook zeer verhelderend over de omstandigheden, waaronder gewerkt moest worden. En hij wist te vertellen van zegen.

Iets minder dan een jaar geleden hadden we ds Vonkeman trouwens ook gehoord. En uiteraard over dezelfde zaken.

In het kerkelijk leven krijgen vaak de meeste aandacht die zaken, die niet goed gaan. Maar dit is nu iets dat wel goed gaat. En wat fijn is het te horen dat juist in de verkondiging van het Evangelie zo duidelijk blijkt dat Jezus Christus de levende Heer is. En dat Hij Zelf onderdanen werft. En dat er mensen zijn die met veel overgave daarin dienstbaar willen zijn.

Trouwens ook het zendingsblad van de kerk van Kampen, met die voor mij onuitsprekelijke naam, is zeer de moeite waard.

Luisterend naar en lezend over het werk treft het mij dat het Evangelie echt het antwoord is op alle vragen in alle culturen. De mengcultuur die er in Afrika is op het zendings-terrein is feitelijk geen andere dan

die van helenisme waaronder de apostelen hun werk moesten doen. Het oude Evangelie werkt en geeft echte antwoorden.

In het laatste nummer van het zendingsblad van Kampen schrijft ds Vonkeman over het werk van de Heilige Geest. Hij merkt op dat men feitelijk in Afrika te maken heeft met stromingen die veel lijken op de stromingen tijdens de Reformatie, die zo veel over de Geest spraken. De Geestdrijvers van alle tijden en van alle culturen lijken op elkaar. Ds Vonkeman stelt daarentegen terecht dat het getuigenis van de Heilige Geest geen eigen inhoud heeft. „De Heilige Geest zingt maar één lied en dat is het lied van Jezus Christus”. In het blad Concilium (15e jaargang nr. 8) is terecht eens gesteld dat iedereen die de beweringen van de reformatie over de Geest wil begrijpen, het moet zoeken in de stelling over de rechtvaardigingsleer als het artikel waarmee de kerk staat of valt. Het is goed dat er mensen zijn in Afrika die dat zien en prediken. Daarop is zegen te verwachten.

huidige „noodgemeenten” en „huisgemeenten”. Als de kerk stenen voor brood geeft komen hongerige en dorstige gelovigen bijeen in hun huizen om elkaar door te geven en van elkaar te ontvangen het brood des levens en het water des levens.

Onlangs werd in Maarssebroek een dag van ontmoeting en bezinning gehouden voor ruim 70 huisgemeenten, die willen functioneren naar nieuwtestamentische richtlijnen. Verschillende van deze huisgemeenten zijn ontstaan uit bijbelstudiegroepen, terwijl ook afdelingen van „De Vergadering der gelovigen” (Darbisten) zich bij deze huisgemeenten rekenen. Deze huisgemeenten ontstaan meestal uit een stuk onvrede en onbehagen over de situatie van de kerken ter plaatse. In deze gemeenten wordt veel plaats ingeruimd voor persoonlijk belijden en getuigen, voor bijbelstudie en evangelisatie. Van maatschappelijke stellingname en politieke keuze is niet zozeer sprake. Daarvoor moeten we meer zijn bij de z.g. basisgroepen.

—o—

Een groot aantal „basisgroepen” en „kritische gemeenten” is in ons land verenigd in de Raad van de Basisbeweging. De basisbeweging geldt als verzamelnaam voor christenen „die iets te goed zowel de bijbel als de krant hebben gelezen om zich nog verder te laten inpakken door een wereldvreemd en vrijblijvend kerkgebeuren”, aldus Fred Keesen, contactpersoon van deze beweging. „Eén ding weten we heel zeker: kerk-zijn begint bij mensen: nooit andersom. Veel mensen zien het in de huidige kerkstructuren niet meer zitten. We worden niet meer opgevoed tot gemeenschap, alles is zo economisch bepaald in onze tijd. Nodig is een nieuwe cultuur van Broederlijkheid. Waar die gemeenschap wel ervaren wordt, daar is God. Daar kunnen we bij elkaar uithuilen en opnieuw beginnen. Aldus Keesen.

Vaarom de naam: basis-groep en basis-beweging? Omdat alles weer aan de grond af opgezet moet worden; niet van boven af, maar van onder op. De basis is het vertrekpunt van een nieuwe manier van handelen en denken, omdat alleen zo het draagvlak van het verandingsproces zo breed mogelijk kan zijn en niet de wil van één of van enkelen.

Kenmerkend voor de basisgroepen is dat het vrij kleine groepen van gelovigen zijn, die elkaar goed kennen en inspireren voor hun taak in de samenleving, voor armen en verdrukten, dichtbij en verweg. Protestant en rooms-katholiek vinden elkaar in deze beweging. Sommige groepen zijn meer op de liturgie gericht, anderen meer op de samenleving. De kracht van de beweging ligt in haar kritische gerichtheid. Het verschil met de „huisgemeenten” is wel duidelijk! De kritiek is anders gericht.

H. M. Mulder / Kampen

Naar een eenheid waar je stil van wordt....

(1)

Schriftstudie over Johannes 17

Gebod en Gebod

In de contacten tussen kerken die verlangen tot meer eenheid te komen, vormt altijd weer het gebed van onze Heiland, dat allen die door het woord van de apostelen in Hem geloven, één mogen zijn (Joh. 17:20), uitgangspunt en hoofdargument om deze eenheid der gelovigen nu ook te laten zien. Men zegt dan: Wat door onze Heer aan de Vader in het gebed wordt gevraagd, welk gebed natuurlijk verhoord is, geldt voor ons als een gebod.

Ook in de contacten tussen de Christelijke Gereformeerde en Nederlands Gereformeerde Kerken treffen we dit aan. Over de synode van eerstgenoemde kerken te Hoogeveen in 1977 rapporteerde ds v. d. Brink op de Landelijke Vergadering te Wezep in april 1978: „Verblijvend is dat deze synode opnieuw de Chr. Geref. Kerken heeft gewezen op het gebod tot kerkelijke eenheid, vervat in het Hogepriesterlijke gebed van Johannes 17”. En in Opbouw (4-6-'82) schreef hij over de synode van deze kerken te Amersfoort van 1980: „Dat deze synode niet gekenmerkt mag worden als de synode van de „passen op de plaats”, mag verder blijken uit de eerste uitspraak, aangenomen met grote meerderheid: „De Synode besluit uit te spreken dat de kerken in gebed, prediking, ambtelijke arbeid en publicaties, gelovend in de kracht van Christus' gebed om eenheid, aandacht dienen te besteden aan Christus' gebod tot eenheid, opdat het besef van en het verlangen naar deze eenheid verlevendigd wordt”. Wat de Ned. Geref. Kerken betreft, maakt de wijze waarop ds v. d. Brink dit alles vermeldt, zonder meer duidelijk dat deze uitspraken haar volle instemming hebben. En er valt niet aan te twijfelen, dat hij zich haar tolk mag weten, als hij zijn artikelenreeks „Naar een federatie met de Chr. Gereformeerde Kerken” in Opbouw eindigt met de uitspraak: „Het is zoals de laatste C.G. synode zei: „Uit het gebed van de Here Jezus om eenheid, vloeit voort het gebod tot eenheid”. (25-6-'82).

„dat zij één zijn zoals Wij”

Misschien komt bij u het vermoeden op, dat ik er wel wat moeite mee heb dat uit het gebed van onze Heer wordt geconcludeerd tot een gebod voor ons op dit punt. Neen, het ligt anders. Mijn bezwaar geldt, dat men de woorden van onze Heiland onvolledig aanhaalt en, zonder rekening te houden met heel het verband waarin ze staan, gelegenheid biedt aan het woord „eenheid” een eigen inhoud te geven. Natuurlijk is hierbij geen voordacht of opzet in het spel, maar het gebruik van de term „eenheid” in de verhouding tussen twee kerken roept automatisch allereerst de gedachte op aan organisatorisch samengaan. Ds v. d. Brink laat

op de zojuist aangehaalde woorden dan ook volgen: „Daarbij mag het dan niet gaan om een eenheid die alleen formeel en organisatorisch is. Maar om een intense zorg en liefde voor elkaar.” Hij verwijst daarbij naar 1 Kor. 12:12. Met deze verwijzing gaat hij echter voorbij aan de betekenis van „eenheid” in het verband van Johannes 17 en dringt hij het element „organisatorisch” ook slechts zeer beperkt terug („niet... een eenheid die *alleen* organisatorisch is”). En van deze organisatorische eenheid is in het gebed van onze Heiland in het geheel geen sprake.

Wie er over nadenkt, moet het wel opvallend en vreemd vinden, ja onbegrijpelijk, dat in die talloze gesprekken over Christus' gebod tot eenheid zo weinig aandacht is gewijd aan het wezen en de aard van die eenheid. Want Jezus zelf spreekt daarover in Johannes 17 enkele malen, waarbij Hij die eenheid steeds duidelijker karakteriseert:

vs. 11: „dat zij één zijn zoals Wij”

vs. 21: „opdat zij allen één zijn, gelijk Gij, Vader, in Mij en Ik in U, dat ook zij in Ons zijn”

vs. 23: „opdat zij één zijn, gelijk Wij één zijn: Ik in hen en Gij in Mij, dat zij volmaakt zijn tot één”

Zoals u ziet, behoort de bede van Jezus om de eenheid van zijn apostelen, om de eenheid van allen „die door hun woord in Hem geloven” (vs. 20) tot de grondstructuur van zijn gebed. En de korte kenschets in vs. 11 („zoals Wij”) wordt verder uitgewerkt in vs. 21 („Gij in Mij... Ik in U... zij in Ons”) en vs. 23 („gelijk Wij... Ik in hen, Gij in Mij... zij volmaakt tot één”).

Hoe komt het dan toch, dat over de aard van die eenheid bij het spreken over het gebod tot eenheid der gelovigen zo weinig vanuit dit hoofdstuk gezegd wordt? We kennen de oproep: „opdat zij allen één zijn” zo goed, dat we gewoonlijk ook wel weten, dat hij ontleend is aan Johannes 17. En velen kennen zelfs de Latijnse weergave ervan: „Ut omnes unum sint”. Maar voor het verstaan van deze oproep brengt ons dat niet verder, als we hem niet ook gaan lezen in het verband van Johannes 17 en de Latijnse weergave volledig maken door de toevoeging: sicut Nos, zoals Wij.

Misschien komt onze aarzeling van zulk een eenheid te spreken wel daaruit voort, dat wij de karakterisering van die eenheid door onze Heiland (één zoals de Vader en de Zoon, één zodat wij in de Vader en de Zoon zijn) zo ver boven ons bevattingsvermogen achten, dat we ons daarover geen voorstelling durven en kunnen maken. De benaming: Het Hogepriesterlijk gebed, zoals dit hoofdstuk wordt aangeduid, kan die gedachte gemakkelijk versterken: Jezus wijdt Zich hier ten offer voor de zijnen en we hebben hier dus een gesprek van de Zoon met de Vader, dat vooral de volkomen gehoorzaamheid van de Zoon aan de Vader en de eenswillendheid van de Zoon met de Vader in Gods heilsplan betreft. Op die manier heffen we de inhoud van Jezus' gebed uit boven de werkelijkheid van het leven van alle dag. En dit werkelijke leven staat Jezus bij het uitspreken van dit gebed juist scherp voor de aandacht: „Ik bid niet, dat Gij hen uit de wereld wegneemt, maar dat Gij hen bewaart voor de boze” (vs. 15)

(vervolg op pagina 328)

D. W. L. Milo / Dalmally

MIJNE MOEDERTAAL

Ja, mijne moedertaal is vrouwelijk. Een verouderd Nederlands lied begon met „Mijne moedertaal” en eindigde met „mijne moedertaal is de scho-ho-ho-hoonste taal!” Dat klinkt vandaag wat overdreven, accoord. Maar voor u en ons blijft de moedertaal toch de schoonste taal ter wereld. Voor wie dagelijks op een vreemde taal is aangewezen is de eigen sprake van wondere beleving. Een kapitaal bezit. Daar is hij zuinig op.

In onze schooljaren vertelde een leraar, dat een beroemd Engels natuurkundige de Nederlandse taal was gaan leren, omdat hij merkte dat fysici als Kamerlingh Onnes zulke belangrijke dingen in deze taal schreven. Dat ging toen over zaken als de zeer lage temperaturen, het absolute nulpunt en zo. Maar vandaag meldt onze krant dat dr Alan Watson, hoogleraar in de forensische geneeskunde te Glasgow, tevens houder van een half dozijn andere kwalificaties, geslaagd is voor een acte Nederlands. En waarom deed hij dat? Omdat hij in contact met Nederlandse en Belgische collega's zijn achterstand opmerkte: zij spraken wel Engels, maar hij kon hun onderlinge conversatie niet volgen. En die was blijkbaar belangrijk genoeg om als 53-jarige nog een acte te halen.

—o—

Nu is elke taal een levend ding, zoals een van onze vrienden pleegt te zeggen. En levend wil blijkbaar zeggen: elementen opnemend en elementen afstotend.

Emigranten en daarmee gelijkgestelden lezen met een beklemd hart nieuwe uitdrukkingen, merken bezorgd dat oudere, vaak heldere termen niet meer verstaan worden. Dat goede woorden, van zuivere historische afkomst, misbruikt worden. Dat kranten soms termen gebruiken, die zinloos schijnen en dat het eenmaal zo genoemde Algemeen Beschaafd Nederlands bezig is aan waarde in te boeten.

Wij herinneren ons een uit Indië overgekomen jongeman, wiens familie sedert jaren ginds had gewoond; waardoor de jongeman een verouderd

Nederlands sprak. Zijn ouders hadden taalkundig stilgestaan. Ook van Canadese en Amerikaanse emigranten kunt u merken dat hun taal (en vaak hun ideeën) zijn blijven staan op het jaartal van hun emigratie. Voor hen is elke confrontatie met de levende taal pijnlijk. Maar de taal verandert, dat houdt geen moederlief tegen.

Wat is nu de aard van die veranderingen in een levende taal? Want daar gaat het om. Zijn die veranderingen vooruitgang of achteruitgang?

Die veranderingen kunnen ontwikkelingen zijn. Nieuwe woorden ontstaan of worden ingevoerd door nieuwe wetenschappen, uitvindingen; dus door de noodzaak van taaluitbreiding. Daarvoor kunnen we alleen belangstellend en dankbaar zijn. En zorgen bij te blijven.

Die veranderingen in de taal kunnen ook decadentie, taalbederf betekenen. En dan moeten we wel op onze hoede zijn: ons erfgoed samen beschermen! Want aantasting van de taal, ons communicatiemiddel, betekent aantasting van onze communicatie; groeiend onbegrip, doorgaande vereenzaming. Niet voor niets is ons het voorbeeld van de Babylonische spraakverwarring aangereikt. Wanneer termen ontstaan, die slechts stopwoorden of stripkreten betekenen, zijn we gevaarlijk op weg inhoudloze nonsens te spuien, die een onzuiver beeld van onze bedoelingen doorgeeft, soms die bedoelingen zelfs verduistert.

Tegen deze decadentie, deze taalverbastering, moeten we ons wapenen door onze taal te kennen en zuiver te gebruiken. Onze taal is het waard, beschermd te worden tegen doorgaande vernieling. Onze gedachten zijn het waard, zuiver over te komen. Of bent u soms al een smurf? Gompie!

—o—

Een van de eerste verbasteringen, niet de gevaarlijkste overigens, is de invoer van buitenlandse woorden. Die is in een klein land, dat zo zeer van zijn grote burens afhankelijk is, onvermijdelijk. Uit de Franse tijd hebben we het volks-Frans overgehouden, dat nog leeft in woorden als ponteneur, amicaal, amesuur en prinsemarij. Omstreeks de eerste wereldoorlog kregen we Duitse termen, waarvan we überhaupt, eenduidig, daadzaak en reine nonsens hebben overgehouden. Na de 2e wereldoorlog kwam het Engels (wel eens de taal van liefde en van religie genoemd) in ons woordgebruik doordringen. Woorden als sorry, planning, computer, interview en vele andere zijn zo ingeburgerd, dat ze voor eigen taal worden versleten. (Versleten niet in de zin van opgebruikt maar van: verkocht.)

Vervolg van pagina 237

Naar een eenheid waar je stil van wordt

Naar Johannes 17 niet ècht geluisterd

Tegenover de werkelijke inhoud van Johannes 17 nemen we eigenlijk een negatieve houding aan. En dat komt ons duur te staan. Wat zijn er al talloos vele besprekingen, vergaderingen en conferenties gewijd aan de vraag, hoe de door Christus geboden eenheid kan worden gerealiseerd. En de artikelen van ds v. d. Brink en ds v. Smeden zijn er het zoveelste bewijs van, dat de eenheid die men op het oog heeft — ook al verwijzen beiden naar het gebod dat in Johannes 17 besloten ligt — slechts over een heel lange weg (misschien) kan worden verwezenlijkt.

Ik wijs slechts op enkele punten. Ds v. Smeden (Opbouw 2-7-'82) verdeelt de suggesties die ds v. d. Brink heeft gedaan „wat wij kunnen doen om de toenadering te bevorderen” (Opbouw 18-6-'82) in feite in twee groepen: die mogelijk èn die niet eenvoudig zijn. Nauwere samenwerking op het gebied van de pers, bepaalde deputaties op het terrein van diaconale en maatschappelijke aangelegenheden, onderwijs, indus-

trie, Israël acht hij mogelijk. Maar t.a.v. de Theologische Hogeschool ziet hij „een regeling niet zo simpel”. Nu had ds v. d. Brink alleen maar de opmerking geplaatst: „We zouden het best mogen zeggen als we graag een professor zouden willen en kunnen leveren.” Geeft de komst van zulk een Ned. Geref. professor aan de Theologische Hogeschool te Apeldoorn dan problemen? zult u zeggen. (We spreken natuurlijk helemaal over een denkbeeldig geval.) Ds v. Smeden vindt duidelijk van wel: „omdat het onderwijs aan die school onder kerkelijk toezicht staat; hoe zou een tuchtzaak, dit onderwijs betreffende, moeten worden aangepakt, en door wie? Hiermee wil ik bij voorbaat elke inbreng van de Ned. Geref. Kerken niet uitsluiten, maar een regeling hiervan lijkt me niet zo simpel, zolang het niet helemaal duidelijk is welke nu „de kerken” zijn van welke de school uitgaat.”

Opnieuw treedt aan het licht: de „eenheid” waartoe men de oproep meent te horen in Johannes 17, wordt helemaal gezocht in het organisatorische vlak en is, als zij een beetje wezenlijke inhoud krijgt, in feite niet te realiseren. Immers — zo vraagt ds Van Smeden — als tucht geoefend zou moeten worden over een hoogleraar, lid van de Ned. Geref. Kerken, kan men dan aan die kerken wel deze tuchttoefening toevertrouwen? Of versta ik zijn bedoeling hier verkeerd?

In elk geval is duidelijk, dat de eenheid, waarom Jezus bidt in Johannes 17, na al die besprekingen nog niet in zicht gekomen is. Ds v. Sme-

den stelt dat ook heel open: „Men (de synode van de C.G.K.) aarzelde op de drempel van de federatie, omdat men nog aarzelde ten aanzien van de geboden eenheid”.

Ook van de zijde van de Ned. Geref. Kerken is deze eenheid, die bedoeld wordt in Jezus' gebod, naar haar strekking niet aan de orde in de samensprekingen. Volgens ds v. d. Brink (Opbouw 4-6-'82) sprak de hiertoe aangewezen commissie uit: „Het gaat bij federatie... om een verbond van kerken, die via toenemende samenwerking op weg zijn (cursief van mij, M.) naar eenheid”.

Laten we dus maar gewoon Johannes 17 gaan lezen. En daarbij toezien dat onze gedachten zich niet laten meevoeren door de ons zo vertrouwde klanken. Want het is een bekend hoofdstuk! Maar het bleek reeds, dat we met de kern er van toch eigenlijk geen raad weten. Er in ieder geval weinig mee doen. En er weinig profijt van hebben.

Daarom moet het de moeite waard zijn de betekenis van Jezus' bede om de eenheid van „allen die door hun woord in Hem geloven” te leren verstaan in samenhang met heel het gebod. Opdat we daardoor vertroost worden. Want op de zo juist aangehaalde woorden volgt ook nog: „De heerlijkheid die Gij Mij gegeven hebt, heb ik hun gegeven, opdat zij één zijn” (vs. 22). Wat we onder die heerlijkheid ook precies mogen verstaan, zij spreekt van een onvoorstelbaar schone gave die met de eenheid van allen samenhangt. Daarover dan in enkele volgende artikelen.

Erger is het in onbruik raken van goede, zelfs nobele woorden. Door de statenvertaling van de bijbel is eeuwen lang het beschaafd Nederlands gestandaardiseerd. Klassieke schrijvers als Vondel, Hooft, Staring e.a. hebben er het hunne aan toegevoegd. Maar met de nieuwe vertalingen — vooral door het contactverlies met de Bijbel — is de algemene kennis van onze taal sterk achteruit gegaan. Daar komt bij dat het onderwijs in onze moedertaal enorm aan waarde heeft ingeboet — ook al omdat zelfs onderwijzers en leraren soms onvoldoende bekend zijn met deze taal.

Als gevolg hiervan zien we journalisten schrijven en politici spreken: die overal ter wereld de weg weten te vinden, maar hun eigen taal onvoldoende beheersen. Een voormalig staatssecretaris gebruikte onlangs in een gesprek het woord „beschadigen” van haar partij — waar ze kennelijk het woord schade-doen bedoelde. In „Trouw” schreef iemand over een „onklinkend” orgel. In ons eigen goede blad werd onlangs het werkwoord verschalen veranderd in verschralen. Is „verschalen” een onbekend woord geworden, sedert we de wijn jonger zijn gaan gebruiken?

Behalve de buitenlandse import vinden we in onze taal ook bijdragen van handel en wetenschap, techniek en economie. Ieder kent woorden als computer, penicilline, curare, bypass, braintrust; woorden, waarvoor nog geen Nederlands „equivalent” is gevonden. Woorden als cadeau en bureau worden langzamerhand als kado en buro geschreven. Ook woorden, uit beginletters gevormd, worden dankbaar aanvaard: Nato, Ufo, Amro, Unicef en vele andere. Bedenkkelijk is de overheidstaal, die voor gemene burgers onverstaanbaar is geworden — misschien ook wel bedoeld om boven gewone hoofden te blijven zweven. Voorbeelden zijn toch niet nodig? Bekijk de toelichting op uw belastingaangifte-formulier maar. Een overheids poging om deze taal te vereenvoudigen liep uit op de slotzin: „en men vermijde de aanvoegende wijs”. Blijkbaar wisten opstellers, adviseerende, oordelende en beslissende personen, noch hun typisten noch hun drukkers, wat met de aanvoegende wijs wordt bedoeld.

En dan hebben we modewoorden, soms in gebruik gekomen nadat opvallende personen ze in hun favoriete woordenschat opnamen. Die zijn allerminst onschadelijk. Denk eens aan het stopwoord oké — waarvan tot nu toe niemand kan verklaren wat het betekent. Of inspreken (zowel op een geluidsband vastleggen als in een gezelschap meepraten — en dit tegenover de betekenis van moed-inspreken; inleveren (waarbij niemand iets inlevert, wel minder ontvangt); ophoesten (niet van een fluim maar van geld — hoewel het beeld even onfris blijft); de kosten van een zaak „inschatten”: een mogelijkheid „niet zien zitten”; een kwalijke zaak (waar een kwade zaak is bedoeld en het bijwoord kwalijk slechts kwalijk wordt

gekend); een terechte opmerking die terecht is gemaakt doch onjuist omschreven); en vandaag stuiten we op het modewoord zeperd, dat geen zeepaard maar een muilpeer of oorvijs schijnt te betekenen, naar de omgeving uitwijst. Wie kent de oorsprong? Van Dale niet.

—o—

Het duidelijkst wordt ons taalbederf gezien wanneer woorden aan de orde van de dag zijn, die in vorige generaties als onfatsoenlijk verzwezen werden, soms nauwelijks gekend. NRC-Hbl sprak in politicus onlangs van „kotsmisselijk”. Een vorig minister-president sprak van een „keutel in-trekken”, waarmee hij het terugnemen van een te ver gaand voorstel bedoelde. Een bekend artist noemde ons onlangs „een bofkont”. Aan de algemeen bekende, maar niet algemeen verfoeide schuttingtaal komen we niet toe. Daar stond trouwens in onze jeugd een gezond pak slaag op.

Uiteindelijk — beter gezegd tenslotte. Toen de profeet Nehemia, in opdracht van koning Artasasta die hij als hoveling diende, na de ballingschap Jerusalem trachte te herbouwen, trof hij daar restanten van Gods bondsvolk aan. Hun kinderen konden geen zuiver Joods spreken, maar brabbelden half-Asdoditisch ieder naar de taal van zijn heidense moeder, gekruist met die der vaderen. Het Hebreeuws-Aramees van de Schriften was verdorven door Filistijns en andere vreemde talen.

Nehemia heeft deze Joden handtastelijk gewezen op de verderfelijke gang van zaken. Hij heeft op gezichten geslagen, aan baarden gerukt, haren uitgetrokken, de mensen vervloekt — allemaal zaken, die wij niet meer kennen. Maar ze begrepen hem. De heidense, verbasterde taal bracht heidense invloeden mee en afgoderij. Het gebrek aan kennis van de taal der Schriften vergemakkelijkte het afglijden. Vandaag nog zo. Het voorbeeld van Salomo, die door zijn heidense vrouwen tot afgoderij is vervallen, werd door Nehemia afschrikwekkend opgehangen.

Zit daar wat voor ons in? Wanneer wij de taal van de Bijbel, eenmaal klassiek Nederlands, loslaten, omdat wij die niet meer kennen — staan wij open voor vreemde, oncontroleerbare invloeden. Met ons toenemend begrip voor vreemde volkeren, onze groeiende kennis van vreemde culturen, moeten we oppassen dat we niet vervreemden van de eigen cultuur: het taaleigen, dat de historie ons door Gods goedheid aanreikte.

Laten we nooit vergeten dat de waarde van een mensentaal, de waarde van het gesproken woord, voor God goed genoeg is geweest om Zijn Zoon het vleesgeworden Woord te noemen.

H. J. Jager / Kampen

Een abc van het N.T.

Als we in een christelijk gezin zijn opgevoed, zijn we van jongsaf gewend om te bidden. Dat kan sleur worden en bij sommigen mag het die naam bidden niet hebben. Ik hoorde eens van een man, dat hij wel z'n handen vouwde en de ogen sloot. Maar dat hij daarbij niets zei en ook niet dacht. Zelf wist hij niet waar het goed voor was, maar kwaad kon het toch ook niet! Dat was hij nu eenmaal gewend. Bidden is als het echt bidden is: spreken tot God. Voor ongelovigen een wonderlijke zaak. Wonderlijk is het inderdaad. Maar niet wonderlijker dan dat God tot ons spreekt en dat wij dat horen. Hij spreekt tot ons in de Schrift en door de prediking. Voor beide, horen van Gods woord en spreken tot God is één ding nodig: geloof. Waardoor wij de enige, ware God recht kennen. Dan alleen kennen we ook onze nood. Dan spreken we de Schepper en Herschepper als Onze Vader aan. Dat doen we dan op gezag van Jezus Christus, die zijn discipelen en ons,

die door hun woord in Hem geloven, zo geleerd heeft.

Bidden is een algemeen menselijk verschijnsel. Heidenen, Mohammedanen en vrijwel alle primitieve volken doen het. Alleen moderne Heidenen niet meer. Is dat nu hetzelfde of men Onze Vader aanroept, dan of men Allah en allerlei heidense goden aanspreekt? Er zijn christenen, die dat menen en propageren. Ik ben die overtuiging niet toegedaan. Ook denk ik niet dat het deugt als een voorganger alleen de aanspraak durft gebruiken van: Almachtige God of Here God of iets dergelijks. Dat mag zeker wel, maar niet als men die Schepper niet Vader durft noemen. Het is mij meermalen gebleken, dat ouders zelf die Naam niet durfden uitspreken en hun kinderen zo ook niet leerden. En zij verdedigden zich met te zeggen, dat men dan toch moet weten een kind van God te zijn? Nu, dat wisten zij niet. En dus durfden zij ook niet zeggen: Onze Vader.

Ik denk dat men dan aan de verkeerde kant begint. We moeten niet beginnen met ons kindschap, maar met Gods Vaderschap. Geloof ik in de Here Jezus? En in wat Hij beloofd en bevolen heeft? Dan geloof ik ook in God de Vader en dan spreek ik Hem zo aan. En dan getuigt Gods Geest met mijn geest, dat ik een kind Gods ben. Dat zal sommigen (of velen) vreemd in de oren klinken. Want van die tekst (Rom. 8 : 16) is een andere opvatting vrij algemeen. Vaak heeft iemand tot mij gezegd: Dat getuigenis van de H. Geest ken ik niet. Hij sprak nooit in mijn geest of tot mijn geest, dat

ik een kind van God ben. En dat moet toch gebeuren, eer ik overtuigd kan zijn van mijn kindschap. Dan antwoordde ik ongeveer als volgt: Er staat niet, dat Gods Geest tot aan onze geest getuigt, dat wij Gods kinderen zijn. Maar er staat: mét onze geest. Wanneer getuigt onze geest, dat God onze Vader en wij dus Zijn kinderen zijn? Als wij Hem gelovig aanspreken als onze hemelse Vader.

Als men dat wat vreemd vond, dan ging ik zo verder: Hebt u wel eens „De hut van Oom Tom” gelezen? Daarin komt dit verhaal voor: De heer van oom Tom, de plantagehouder, leidde een vriend de bezittingen rond. Dan troffen ze slaven, die bezig waren met hun werk. Zij bleven op een afstand en groetten hun heer met „Massa”, wat in de negertaal „heer” betekent. Daarmee getuigden zij dat hij niet hun vader was. Maar toen ze bij de villa van de eigenaar kwamen, sprongen een paar jongens en meisjes hem tegemoet en riepen: Váder! Toen wist de vriend dat zij kinderen en geen slaven waren.

Welnu als wij gelovig het Onze Vader bidden, dan getuigt onze geest, dat wij kinderen van Hem zijn. Anders zeiden we toch niet: Váder? En met onze geest getuigt dan de H. Geest, dat we dat zijn. Want de H. Geest dringt ons door het Evangelie tot dat getuigenis. Dat is geen zaak van een soort inspraak of toespraak, tot onze Geest, maar een getuigenis mét onze geest. Het is veel „gewoner” dan zo een buitengewone in-of toespraak, die men er van heeft gemaakt.

Het spreekt voor mij vanzelf, dat wie zo bidt in kinderlijk geloof, dan ook zo leeft. Bid en werk moet met elkaar kloppen. En komt ook met elkaar overeen als we écht, dat is mérens geloven. Dan schikken we heel ons leven zo, dat Gods naam of liever nog de naam van onze Vader om ons niet wordt onteerd. Daar jagen we dan naar. Dat gaat niet zonder struikelen, soms vallen. Maar dat belijden we dan met naam en toenaam, niet maar in het algemeen, maar met het noemen van de zaak, waarin we dan faalden.

Tot zulk bidden behoort eenvoudigheid, ongekunsteldheid, kinderlijkheid. Er was eens een ouderling, die naar men zei zó kon bidden, dat de bewoners van een aangrenzende kamer het oor aan de wand hielden, om dat te horen. Nu was die broeder een woordkunstenaar. Hij was geen kunstenaar, het was bij hem echt. Als het bidden een show wordt, dan is het mis. Zó baden Farizeeën. Om in het oog te vallen. Ze bezigden veel woorden. Daartegen waarschuwt de Heiland. Als het kan mogen we kort zijn. We hoeven onze Vader niet breedvoerig inlichten over wat ons deert.

Het is m.i. goed het Onze Vader elke dag een keer te bidden. Maar nooit anders, zoals sommigen doen, naar het schijnt? Dat is toch niet goed, denk ik. Er zijn algemene noden, die elke dag dezelfde zijn. Maar toch ook bijzondere? Een zonde waarin we vielen. Zorg om een kind. Niet alleen als het ziek is. Maar bijv. omdat het aan bijzondere verleiding bloot staat. Als iemand in zware, ernstige zonde is gevallen, zal hij of zij bidden in de trant van psalm 51, waarin David na diefstal van een vrouw en moord smeekt om vergeving van bloedschuld en of de HERE zijn Geest niet van hem wegneemt. Maar dat hoeft ons dagelijks gebed toch niet te zijn? We mogen toch ook wel eens met bijv. psalm 26 bidden om recht in een bepaalde zaak, waarin we oprecht hebben gehandeld? En we mogen toch ook weleens danken, als we voor een verleiding niet bezwaken zijn? En zo mag en moet er veel verscheidenheid in ons bidden en danken zijn. Soms mag ons gebed kort en krachtig zijn. Ik las eens dat studenten

het avondgebed van een vereerde of liever geëerde leraar wilden beluisteren. Dan zouden ze eens wat horen van die godzalige man! Ze zullen in die verwachting wel teleurgesteld zijn. Want ze hoorden deze woorden: „Hemelse Vader, het blijft dan maar bij onze afspraak. Tot morgenochtend”. Hij zal bedoeld hebben: Gij waakt over mij, en in dat vertrouwen ga ik rustig slapen! Was dat niet goed?

Er staat ergens: Bidt zonder ophouden. Wil dat zeggen, dat we moeten proberen zo lang mogelijk met gesloten ogen en gevouwen handen te zitten? Monniken hebben, naar ik las, wel eens 16 uur op een dag gemediteerd en een groot deel daarvan gebeden en gedankt. Dat zal toch wel niemand van ons prijzen. Maar wel is de praktijk hier en daar om bij elk hapje of drankje en bij elke handeling van belang de handen te vouwen en formeel te bidden. Het is mijn praktijk niet. Ik acht het gevaar groot, dat het dan een vertoning wordt. En dat het sleur wordt. Zonder ophouden bidden betekent m.i. méér bidden „met de pet op, dan met de pet af”, zoals een uitdrukking luidt. Zomaar onder ons werk. Als we een moeilijk bezoek moeten brengen, zal het door ons heengaan: HERE, doe het mij gelukken. Of bij een verleiding, die we niet kunnen of mogen ontgaan: O God, houd mij staande. We zullen om zo te zeggen leven onder een geopende hemel. Een vod daarvan vinden we bij Nehemia. Hij was schenker van de keizer Arthahsata. Die zei tot hem: wat is uw verzoek? Nehemia wilde vragen om verlof naar Jeruzalem te gaan. En dan staat er in Neh. 2: „Toen bad ik tot de God des hemels”. Hij zal geen gebedshouding aangenomen hebben. Maar het woordeloos gebed tot God in zijn hart was: Neig het hart van de keizer, dat hij mij laat gaan. Het was een zgn. schietgebed. „Met de pet op”. Zoals we dat allen wel kennen, naar ik hoop.

God verhoort al onze gebeden, wordt er gezegd. Dat Hij alle gebeden hoort, geloof ik, maar zijn er geen onverhoorde gebeden? Ik meen van wel. Ik las wel meermalen, dat er geen onverhoorde gebeden zijn. Dat wordt dan

zo beredeneerd: we krijgen wel niet altijd wat wij begeren, maar God geeft ons dan nog wat beters! Ik kan die redenering niet volgen. We kennen het gebed van David? Er staat van hem in 2 Sam. 11, dat hij vastte en bad om het leven van het kind van Bathseba en hem. Waarvan de Here had gezegd, dat het zou sterven. Toch smeekte David om z'n leven. Dat was een gebed van „wie weet”. Hij dacht, dat de Here misschien het kind toch zou laten leven. Kunnen we dat een verhoord gebed noemen? Een ander voorbeeld is een gebed van Paulus. Hij had een doorn in het vlees, waarvan we niet zeker weten wat dat was. In elk geval iets waarvan Paulus last had. Hij bad meermalen, dat God het zou wegnemen. Maar hij vernam van de HERE, dat die doorn zou blijven, maar dat Paulus aan Zijn genade genoeg had. Was dat een verhoord gebed? Ik noem het zo niet.

Maar is onze Vader dan geen hoorder en verhoorder der gebeden? Jawel, van gebeden die vragen om wat Hij beloofd heeft. Zo kunnen we lezen dat bij Lukas (H. 11) en bij Mattheus (H. 7). Als een vriend er bij nacht op uitgaat om wat hij nodig heeft, dan krijgt hij het. Als een kind vader vraagt om brood enz., dan geeft die het. Onze hemelse Vader zou het dan niet doen? Zeker wel. Maar wat heeft Hij beloofd? Zijn Geest met alle Geestelijke gaven. Wie daarom bidt, mag een krachtig „Amen” zeggen. We ontvangen het gevraagde. Maar er zijn veel onverhoorde gebeden. In ieders leven denk ik.

Ten slotte nog dit. Bij bidden hoort werken. Wie bidt om verlossing van de boze, moet de boze mijden. Wie bidt: „Zet Heer een wacht voor mijne lippen”, moet zelf de deuren van z'n mond behoeden. God stuurt geen engel om een slot op de mond te doen. We zullen het zelf moeten doen. Anders gaan we door met roddelen of ijdele praterij. Gods gaven zijn vóór óns opgaven. Dat moeten we maar niet vergeten.

Boekbespreking

Dag Anne Frank - een groet in woorden

Uitgegeven door Omniboek,
Den Haag.

153 bladzijden - f 19,90.

In 1957 werd de Anne Frank Stichting opgericht. Het 25-jarig bestaan was voor de N.C.R.V. aanleiding er een reeks uitzendingen aan te wijden. De bundel, hierboven genoemd, is daar de weerslag van. Zij bevat een keus uit duizenden inzendingen van scholieren en studenten, die uiting gaven aan de betekenis, die het meisje Anne Frank voor hen heeft. Een

aantal oudere publicisten vulde het geheel aan met „een groet in woorden”.

Velen van ons zijn beslist wel eens in het „Anne Frank-huis” geweest en hebben toen ook het „Achterhuis” gezien, waar de fam. Frank enkele jaren ondergedoken is geweest. We konden veel, wat Anne in de oorlogsjaren in haar dagboek schreef, herkennen. De tentoonstelling, in andere kamers van dat huis, Prinsengracht 263 te Amsterdam, bracht ons echter nog meer onder de indruk van de tirannie en het lijden in de jaren 40/45. Voor vele Joden en niet-joden een vreselijke tijd.

Om de beklemming van die jaren opnieuw te ervaren zou je de Klaagliederen moeten lezen. Dan staat het weer levend en fel vóór je. Voor de jongeren, zij die ná 1940 geboren zijn, is het geen herinnering; zij moeten het zich echter wel eigenmaken. Als de HERE de wereld zó zwaar teistert, kunnen we daar — ook na 40 jaar — niet aan voorbijgaan. Kan dit boek daarbij dan als een hulpmiddel dienen? Ik meen van niet. Het grootste deel bestaat uit bijdra-

gen van 11-18-jarigen, die de informatie over oorlog en vrede, over de samenleving, zoals die vandaag veelszins op de scholen gegeven wordt, projecteren op Anne Frank en haar belevenissen. Je komt dan woorden tegen als discriminatie, honger, vrijheidsbeperking e.d. Maar de spanning, waarover Anne in haar boek zelf vertelt, tref je niet aan. Onvolwassenen kunnen die ook niet in een of ander opstel of versje verwerken. Het is allemaal veel te vlak. En de bijdragen van de ouderen stellen eveneens teleur. Ook zij schrijven m.i. teveel vanuit de hedendaagse wereldproblemen en vanuit een geïdealiseerd humanisme, waar we met z'n allen naar zouden moeten streven. „Hoop op een wereld zonder vooroordelen en haat”. Ja, als je de Schriften niet acht, wat houd je dan over? Anne Frank is dan een voorbeeld om het verlangen naar een betere toekomst te stimuleren en verdraagzaam te leren zijn. Haar eigen dagboek „Het Achterhuis” (in 50 talen uitgegeven, totaal 13 mln. exemplaren) lijkt mij juist door de eenvoudige wijze van vertellen, een levensechte beschrijving van een meis-

je, dat van kind tot puber ontwikkelde, scherp observeerde en in het weer-geven ervan haar hart legde. Dát is wel lezenswaard. En vol spanning.

M. de Jonge, Voorburg

Het nieuwe adres

van de

redactie-sekretaris is :

DOVENETEL 45

8446 SH HEERENVEEN

TEL. 05130 - 20476

BEDE BIJ DE WET*Bij Exodus 20 : 1-17*

1. Wij danken U, o God en **HERE**, dat Gij, die groot en heilig zijt, uw goede wet ons wilde leren, uw wet die tot het leven leidt.
2. „Ik ben uw God, Ik ben de **HERE!**“: zo leerde Israël uw naam. Wij roepen, naar uw Zoon ons leerde, eerbiedig U als „Vader“ aan.
3. Wij waren slaven van de zonde: uw Zoon heeft ons daarvan bevrijd, opdat wij nu geen andre goden maar U alleen zijn toegewijd.
4. Geef dat we U naar uw woord vereren: geen beeld van U, door ons bedacht. Zegen ons in uw dienst, o **HERE**, tot in het verre nageslacht.
5. Leer ons met eerbied uit te spreken uw naam, o God, die heilig is, opdat wij nooit die naam misbruiken voor wat die naam onwaardig is.
6. Gij hebt de sabbatdag gegeven: Gij rustte van uw scheppingswerk. Leer ons vanuit de rust te leven die Christus schenkt aan heel zijn kerk.
7. Leer ons al wie gezag moet dragen te eren door gehoorzaamheid, opdat wij leven vele dagen in voorspoed en in veiligheid.
8. „Ik ben uw God, Ik ben uw Schepper: dus roef geen leven dat Ik gaf!“ — Leer mij mijn naaste lief te hebben, — wie haat, ontkomt niet aan uw straf.
9. Getrouwe God, geen mens mag scheiden wie Gij verbindt tot man en vrouw. Wanneer ons vlees ons wil verleiden, maar Gij ons sterk, maak Gij ons trouw.
10. Geef dat wij aan geen mens ontstelen het geld, het goed dat Gij hem geeft. Leer mij met gulle hand te delen, wanneer mijn broeder minder heeft.
11. Help mij, als ik een eed moet zweren, om voor de waarheid in te staan. ... Dat ik mijn broeder nooit ontere, maar zorgdraag voor zijn goede naam.
12. Help mij mijn zinnen niet te zetten op iets dat van mijn naaste is. Ik vind mijn vreugde in uw wetten: hoe schoon is uw getuigenis!

*Melodie: De wet des HEREN.**Joop Klein***O. Mooiweer / Enschede****Persschouw****De betekenis van Gods Verbond**

Over dit onderwerp schreef ds J. H. Velema te Nunspeet o.a. het volgende in „De Wekker“:

In het verbond der genade belooft de Here alle goeds voor tijd en eeuwigheid aan de bondeling. In het doopsformulier wordt de drie-voudige belofte van de Drieënige God kort, maar krachtig uitgelegd. Gods „benevolentia“ Gods welwillendheid wordt ons betekend en verzegeld in het verbond. De Here God mag niet als een tyran worden voorgesteld Die lust zou hebben in onze dood, Die er behagen

in zou hebben ons te torpederen, bij Wie de beschikking van het zalig worden ligt in grote willekeur zodat het een lotje uit de loterij zou zijn als we zalig zouden worden. Al heeft niemand verdiend dat God naar hem hoort, Hij Zelf heeft Zich geopenbaard en ons laten weten dat Hij hoort naar ieder die Hem in waarheid aanroept. We hebben geen bijzondere openbaring nodig om zeker te zijn van het kindschap en de volharding — zoals de Remonstranten leerden, dat de gelovigen uit de volharding konden uitvallen — maar de Schrift leidt de zekerheid af uit de zeer standvastige beloften Gods. En wie beloften zegt, zegt verbond.

Maar de betekenis van het verbond ligt niet minder in het feit dat juist zo de verantwoordelijkheid van de mens wordt gehandhaafd. Bavinck schreef (2^e, 532): „Religie is vrijheid, is liefde, die zich niet dwingend, maar radend, vermanend, waarschuwend, nodigend, biddend optreedt, en waarin de mens God dient niet door dwang of geweld, maar gewillig, met eigen vrije toe-

stemming, door liefde tot wederliefde bewogen.“

Daarom is schriftuurlijke prediking verbondsprediking, zonder dat dit woord om de andere zin behoeft te worden genoemd. De kerk is er op de basis van het verbond. En de prediking van de kerk op deze basis is de prediking van Gods verbond: de Here stelt Zich tot Zijn gemeente in een verbondsrelatie; die relatie mag en moet belicht worden en dit verbond, eenzijdig in zijn oorsprong, wil tweezijdig beleefd worden: de God van het Verbond dringt aan op inwilliging van het verbond.

We zijn erg dankbaar voor de wijze waarop ds J. H. Velema de essentie van het verbond in bovengenoemd artikel heeft verwoord. Het komt er nu wél op aan, dat in zijn en onze kerkelijke kring dit alles ten volle wordt gehonoreerd. De prediking zal in beide kerkformaties van de rijkdom van het Verbond van Gods genade doortrokken dienen te zijn. Anders blijft het van beide kanten bij mooie woor-

den, die niet landen in de praktijk van de prediking en van het geloofsleven. Piëtisme en intellektualisme hebben in dit opzicht al heel veel schade berokkend. Als we de gevaren hebbenesignaleerd, zullen we ons vervolgens er ook tegen hebben te wapenen! De waarachtige schriftuurlijke Verbondsprediking heeft in het kader van de verwerkelijking van de gereformeerde oekumene ongetwijfeld een samenbindende functie. Mede met het oog dáárop hebben wij aan dit citaat in deze rubriek graag een plaats gegeven!

De redactie ontving

Dr Henri J. M. Nouwen, Een levende heenwijzing, Dienst en gebed in aandenken aan Jezus Christus; serie Pastorale handreiking; 72 blz., f 10,90; J.N. Voorhoeve, Den Haag.

Henri Kerckhoffs, Nooit te oud voor liefde; serie Pastorale handreiking; 51 blz., f 8,90; Kok, Kampen.

Piet Meinema, Ha, die dominee!; roman; 203 blz., f 24,90; Voorhoeve, Den Haag.

L. Kombrink, Zwerversgeluk; omnibus: Zwerversgeluk; Ik leef van de wind; De zoon van twee vaders; 496 blz., f 24,50; Voorhoeve, Den Haag.

De mogelijkheid bestaat dat op een of meer van deze aankondigingen in een bredere bespreking wordt teruggekomen.

Kerknieuws

Regio Arnhem — De Nederlands Gereformeerde Kerken in de regio Arnhem zijn op 28 oktober 1982 bijeen geweest. De regiovergadering heeft na het gebruikelijke preekvoorstel en het onderzoek naar de kennis van het oude en nieuwe testament en van de geloofsleer aan br. C. Smit te Ochten voor een jaar preekconsent verleend.

Na een praeparatoir examen is br. M. de Jong uit Apeldoorn beroepbaar gesteld.

De vergadering wordt voortgezet op 11 november 1982 om 19.30 uur te Apeldoorn.

Ds H. J. van der Kwast — Het nieuwe adres van ds H. J. van der Kwast is: Braamkamp 29, Heerden, telefoon 05782-4050.

Beroepen te Alphen a.d. Rijn: M. de Jong, kand. te Apeldoorn.

Jeugdzorg — Broeders, als gemeente met o.a. meerdere stichtingen van barmhartigheid vestigen veel jongeren uit onze kerkelijke kringen zich hier voor korte of langere tijd. Wij komen er als kerkeraad echter vaak pas laat achter.

Wij vragen nu aan andere kerkeraden bij vertrek van zo'n jeugdige broeder of zuster, hetzij doop- of belijdend lid en los van het feit of ze zich nu kerkelijk over laten schrijven; — geef ons dit graag even schriftelijk of telefonisch door —. In het belang van deze vaak jeugdige broeders en zusters en ter navolging aan andere kerkeraden bij voorbaat dank.

De kerkeraad van de N.G.K. Ermelo/H'wijk/Putten

Redactieleden:

Ir. A. W. Biersteker;
T. Hoekstra
Ds. H. de Jong;
Mr. dr. J. Meulink;
D. W. L. Milo;
Ds. E. R. Postma;
Drs. W. G. Rietkerk

Adres van de Redactie:

Ds. K. Muller,
Dovenetel 45,
8446 SH Heerenveen
Tel. 05130-20476

Kerknieuws en berichten over kerkelijke/christelijke activiteiten te zenden naar:

„Kerknieuws Opbouw”,
Brugakker 36 22,
3704 LP Zeist
Tel. 03404-50278

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”,
Nooitgedacht 3,
3701 AL Zeist
Tel. 03404-22452

Advertentieprijs:

40 ct per mm.
familieberichten
35 ct per mm.
Advertenties inzenden tot
dinsdagmorgen 10.00 uur.

Administratie-adres:

Kon. Wilhelminalaan 38,
3956 TD Leersum
Tel. 03434-4288

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen: uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november.

Abonnementsprijs:

f 40,— per jaar of f 21,— per halfjaar.
Buitenland f 45,— p. jaar of f 60,— per luchtpost.
Gironr. 404945 t.n.v.
Geref. Persver. Opbouw,
Dr. Schaepmanlaan 71,
2104 VC Heemstede.
Tel. 023-285825.

Ds J. F. van Hulsteijn 50 jaar predikant — Afgelopen week jubileerde ds van Hulsteijn. We citeren uit de Kerkbode:

„Op zaterdag 30 oktober is het 50 jaar geleden dat ds Van Hulsteijn — nu emeritus-predikant van de kerken van Oostzaan en Amsterdam-Nieuwendam — in predikambt bevestigd werd te Slikkerveer. Het was toen 1932 — nog vóór de oorlog en vóór de vrijmaking. Als vijftientwintjarige kandidaat mocht hij toen zijn werk in de gemeenten als predikant beginnen. En sindsdien is ds Van Hulsteijn al veertig jaar in actieve dienst geweest en al tien jaar met „emeritaat”. Wij feliciteren u harte-lijk van deze plaats in onze Kerkbode, dominee Van Hulsteijn, met uw vijftigjarig jubileum. De Here heeft u gesterkt om in de gemeenten Gods Woord te verkondigen. In grote trouw en ijver, heb ik weleens bemerkt. Ik las dezer dagen een herinneringswoord van één van de broeders uit Oostzaan ter gelegenheid van uw afscheid in 1972. Daar werd zo één en ander opgesomd van uw werk in de vijftientwintig jaar dat u daar stond. En dan komen we ervan onder de indruk hoeveel zorg de Here aan zijn gemeenten besteedt, dat Hij Zijn dienstknechten zendt en jaar in jaar uit Zijn Woord doet horen, ons leert, ons vermaant of be-moedigt, onze kinderen onderwijst, onze zieken troost en dikwijls ook nog weer uitredding geeft op het ge-bed, en zo meer.

De broeders en zusters van de ge-

Als U een camping zoekt,
waar U als christen Uwzelf
kunt zijn,
kom dan met Uw gezin
of groep naar

Evangelische Camping
„t BELOOFDE LAND”.

Reserveringen vanaf 3 jan. 1983.

Bosweg 17 - 3781 NG Voorthuizen
Telefoon 03429 - 2942.

BIJBELSTUDIES
VAN D. J. CHRISTIAANSE

- 1) Leven en overvloed. Naar een rijker geestelijk leven f 5,—.
- 2) Naderend onheil. Toekomst Midden Oosten f 5,—.
- 3) Christelijke vrijheid. In gehoorzaamheid aan God. f 3,—.
- 4) Jezus in het midden. Zijn gemeente f 3,—.

Franco na girostorting 1793613 Bijbel-cursus P.B. 44 Oudewater.

Vriendelijk verzoek om uw ADVERTENTIES SCHRIFTELIJK OP TE GEVEN!!!

Uiterlijk dinsdagmorgen, 10 uur, dient de tekst in ons bezit te zijn. Foto's en tekenwerk voor het maken van cliché's dienen 1 week voor de plaatsingsdatum ter drukkerij te zijn.

meenten waar ds Van Hulsteijn stond hebben in de voorbijgegangene jaren de zorg van de Here genoten, ook door deze knecht!

Ds Van Hulsteijn, we zijn dankbaar dat u zovele jaren Gods medearbeider mocht zijn (1 Cor. 3 : 9). We zijn ervan overtuigd dat u daar zelf ook dankbaar voor bent, maar vooral dat u zich nog het meest verheugt over de vrucht, n.l. als u toch ook van velen moogt zien dat ze wandelen in de Waarheid en volharden in 's Heren dienst.

Geve de HERE u daar nog véél van te zien.

J. C. Janse”

Nieuws uit breder kring

EB-Kerstnummer 1982 — De Stichting Elisabethbode te Lochem is ook dit jaar weer gekomen met haar be-

kende uitgave het Kerstnummer. Ook deze keer weer een nummer van 24 pagina's, waarvan 12 in kleur. De EB staat bekend om de positieve inhoud, de goed verzorgde uitvoering en de lage prijzen.

Vorig jaar bedroeg de oplage van dit nummer bijna 800.000 exemplaren. Dit jaar — het jaar waarin het blad 50 jaar bestaat — wordt gehoopt op een jubileumoplage van één miljoen. Het thema van het Kerstnummer is „Liefde”. Dit thema vindt u terug in de kerstwens die opgenomen is voor de Turks en Arabisch sprekende gasten, in de kerstliturgie, in het kerstlied, en in alle andere artikelen, gedichten en foto's.

Steeds weer komt de centrale gedachte naar voren van God is liefde, ook in het omslag dat een ontwerp is van de kunstenaar Rien van Holland. Door de lage prijzen is het nummer geschikt voor verspreiding op grote schaal: 40 cent (vanaf 100 ex.) tot 25 cent (boven 2500 ex.) per exemplaar, terwijl geen extra verzendkosten worden berekend.

Voor inlichtingen en aanvragen van een proefnummer kan men zich wenden tot de Stichting Elisabethbode, Postbus 100, 7240 AC Lochem, telef. 05730 - 4551 ('s av. 2526).

*„Zalig de doden die in de Here sterven ...
dat zij rusten van hun moeiten,
want hun werken volgen hen na”*

(Openb. 14 vers 13)

In dit vaste vertrouwen op haar Here en Heiland, is overleden onze lieve en zorgzame vrouw, moeder en oma

Johanna de Vries-Zeldenrust,

op de leeftijd van 66 jaar.

Dalfsen, A. de Vries
Kampen, Luc en Hiektje Compagnie-de Vries
Maaike

Dalfsen, 30 oktober 1982

Bruningstraat 5

Correspondentie-adres: Wortmanstraat 512, 8265 AV Kampen.

Chr. Geref. Vlaamse Evang. Ver. „FILIPPUS”
... en hij - Filippus - predikte hem Jezus (Hand. 8 : 35)

WINTERWERK IN DE KERK

De ideale tijd voor een dia-avond over het evangelisatiewerk op gereformeerde grondslag in België, voor uw wijk, gemeente of verenigings-avond. Neemt eens vrijblijvend contact op met onze secretaris: de heer R. L. Lichtert, Kruisherestraat 10, 3078 GT Rotterdam. Tel. 010-826798. Giro 280.717 van de Rabobank te Leerdam, onder vermelding: „Evang. Ver. FILIPPUS”, Rek.nr. 35.84.33.924.

Voor al uw

handels- en familiedrukwerk - boeken folders enz.

is uw adres

DRUKKERIJ „STEENBERGEN”

Nooitgedacht 3 — 3701 AL Zeist